

ინოვაციის ზოგიერთი საკითხისათვის საქართველოში

მედია ლომინაშვილი-ფრუიძე

ედ, ანსუ ასოცირებული პროფესორი

თინათინ გუგუშაშვილი

ედ, ანსუ ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

ეკონომიკური ზრდის გრძელვადიანი განვითარების თვალსაზრისით ყველა მეცნიერი და ქვეყნის ხელისუფლება თანხმდება ინოვაციების განვითარების აუცილებლობაზე. ეს განსაკუთრებით კარგად ესმით იმ ქვეყნებში სადაც მარტივმა გადაწყვეტილებებმა ამოწურეს თავი და მათი ზრდის განვითარება დამოკიდებულია უფრო ეფექტური საწარმოო ფაქტორების შერწყმაზე. ჩვენი აზრით თანამედროვე ეკონომიკაში ყველაზე მნიშვნელოვანია ინსტიტუციონალური ინოვაციები. ნებისმიერი ეკონომიკური სუბიექტის საქმიანობა დაკავშირებულია სხვადასხვა სახის ინსტიტუციურ ცვლილებებთან. ინოვაციური განვითარების არჩეული სტრატეგიიდან გამომდინარე, ქვეყანაში ინოვაციური საქმიანობის ხელშეწყობის მიმართულებით გამოყოფილი უნდა იქნეს სახელმწიფო პრიორიტეტები.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაცია, ინსტიტუტები, შესაძლებლობები, ინოვაციური პროდუქტები, კომპანიები

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ ИНОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГРУЗИИ

Гугешашвили Тинатини

Академический доктор экономических наук

Доцент, Департамента бизнес

администрирования

Государственный университет им.

Акаки Церетели

Ломинашвили-Пруидзе – Медея

Доктор экономических наук, Доцент

Департамента бизнес администрирования

Государственный университет

им. Акаки Церетели

РЕЗЮМЕ

Деятельность любого экономического субъекта связана с институциональными инновациями различного рода. Институциональные изменения означают изменения институциональной структуры как набора взаимосвязанных правил и неформальных ограничений, определяющих систему стимулов для экономических агентов.

Реалии экономической деятельности показывают, что роль сознательно созданных институтов

возрастает в крупномасштабных институциональных изменениях. Например, такие как социально-экономические преобразования страны, реформы и революции. Институциональные изменения в Грузии совпадают с реформами перехода к рыночной экономике, в частности, с Революцией роз 2003 года.

Как известно, существующая законодательная база изменилась: были приняты многочисленные новые законы, регулирующие рыночные отношения, которые укрепили Институт частной собственности, а также Институт предпринимательства, создали новые рыночные структуры - биржи, коммерческие банки, акционерные и страховые компании и аналогичные учреждения. Инновация является наиболее важной задачей для современного бизнеса. Компании, которые продвигают инновации и думают о том, что предложить рынку, гораздо более успешны, чем другие компании. В этом исследовании мы представляем инновационные продукты страховых компаний, работающих в Грузии.

Ключевые слова: инновации, возможности, инновационные продукты, компании.

* * * *

ეკონომიკური ზრდის გრძელვადიანი განვითარების თვალსაზრისით ყველა მეცნიერი და ქვეყნის ხელისუფლება თანხმდება ინოვაციების განვითარების აუცილებლობაზე. ეს განსაკუთრებით კარგად ესმით იმ ქვეყნებში სადაც მარტივმა გადაწყვეტილებებმა ამოწურეს თავი და მათი ზრდის განვითარება დამოკიდებულია უფრო ეფექტური საწარმოო ფაქტორების შერწყმაზე. ჩვენი აზრით თანამედროვე ეკონომიკაში ყველაზე მნიშვნელოვანია ინსტიტუციონალური ინოვაციები. ნებისმიერი ეკონომიკური სუბიექტის საქმიანობა დაკავშირებულია სხვადასხვა სახის ინსტიტუციურ ცვლილებებთან. რას ვგულისხმობთ ინსტიტუციურ ინოვაციებში? - ეს არის ფორმალურ და არაფორმალურ ინსტიტუტებში სიახლეების უზრუნველყოფის მექანიზმი, დადგენილი თამაშის წესების ინოვაციური ცვლილებები სხვადასხვა სუბიექტებს შორის მათ ეკონომიკურ საქმიანობაში.

ეკონომიკური საქმიანობის რეალიები გვიჩვენებს რომ შეგნებულად შექმნილი ინსტიტუტების როლის წილი იზრდება მსხვილმასშტაბიანი ინ-

სტიმულირებელი ცვლილებების დროს. მაგალითად, როგორცაა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური ტრანსფორმაცია, რეფორმები და რეკონსტრუქცია. საქართველოში ინსტიტუციური ცვლილებები ემთხვევა საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის რეფორმებს, კონკრეტულად კი 2003 წლის „ვარდების რეკონსტრუქცია“. როგორც ცნობილია ამ დროისათვის შეიცვალა არსებული საკანონმდებლო ბაზა: მიღებულ იქნა საბაზრო ურთიერთობების რეგულირების უამრავი ახალი კანონი, რომლებმაც გაამყარეს კერძო საკუთრების ინსტიტუტი, ასევე მენარმეობის ინსტიტუტი, შეიქმნა ახალი საბაზრო სტრუქტურები- ბირჟები, კომერციული ბანკები, სააქციო და სადაზღვევო საზოგადოებები და მსგავსი ინსტიტუტები. როგორც ცნობილია ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის ტიპის მქონე ქვეყნები განსხვავდებიან ინოვაციური საქმიანობის ტემპებით, რამდენადაც ინოვაციის პროცესი ვითარდება რიგი ფაქტორების გავლენით და ამ ფაქტორების როლი შეიძლება იყოს სხვადასხვა.

ინსტიტუციური ინოვაციები ხორციელდება საინსტიტუციო ბაზრის მეშვეობით, რომელიც იძლევა საშუალებას ავირჩიოთ თამაშის წესები მათ თანამეგობრობაში. ამ ბაზრის უმნიშვნელოვანეს ფუნქციად გვევლინება ინოვაციების ნახალისება და ადაპტირებული მოქმედებების ფორმების ნახალისება. ინოვაციები შეიძლება აღმოცენდნენ სამდონეზე: ინსტიტუციურ სტრუქტურაში სისტემური ცვლილებების დონეზე; ცალკეული სფეროების და დარგების (ლოკალურ) დონეზე ცვლილებებით და კერძო ეკონომიკურ და სოციალური პრაქტიკის ცვლილებების დონეზე.

საქართველოში მოქმედებს ინოვაციების ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაზრდის პროექტი, რომელსაც ევროკავშირისა და მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო ანხორციელებს.

„ჩვენ გვჭირდება მეტი ინიციატივა, რომელიც საქართველოში ხელს შეუწყობს ინოვაციური ეკოსისტემის ჩამოყალიბებას, ნახალისებს ინოვაციურ კომპანიებსა და მკვლევარებს, რათა მათ შეძლონ საკუთარი ტექნოლოგიური იდეებისა და პროექტების მონეტიზება და შემდგომში მათი რეალიზება კომერციულად მომგებიან პროდუქტებში. ამდენად, აღნიშნული პროექტის განხორციელება დადებითად აისახება ეკონომიკის ზრდის პროცესზე“, - აცხადებს ნიკოლოზ ალავეძე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის მოადგილე.

ინოვაციის ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაზრდის პროექტი ფინანსდება ევროკავშირის მიერ 2.7 მილიონი ევროს ოდენობით გამოყოფილი თანხით და ხორციელდება მსოფლიო ბანკის მიერ. პროექტის მიზანია: ა) გაზარდოს ინოვაციის ინსტიტუციური შესაძლებლობები და განხორციელოს ინოვაციისა და მენარმეობის პოლიტიკა და პროგ-

რამები საშუალო და გრძელვადიანი სტრატეგიებითა და შედეგებით; ბ) მოახდინოს საქართველოში საგანმანათლებლო დანესებულებებსა და კერძო სექტორს შორის ტექნოლოგიური ინოვაციების შესაძლებლობის ტესტირება და დემონსტრირება; გ) გააუმჯობესოს ინოვაციური სტარტაპების ინვესტირების და ადრეულ ეტაპზე მყოფი კომპანიების დაფინანსების შესაძლებლობები.

«მსოფლიო ბანკი კვლავაც განაგრძობს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტოს მხარდაჭერას, რადგან ის თავად გარდაიქმნა სტარტაპერი სააგენტოდან განვითარებულ სტრუქტურად, რომელიც ახდენს საქართველოს ინოვაციებისა და მენარმეობის პოლიტიკისა და პრაქტიკის კოორდინირებას. ევროკავშირის მხარდაჭერითა და მსოფლიო ბანკის ტექნიკური დახმარებით განხორციელებული პროექტი საშუალებას მისცემს ინოვაციის ინსტიტუციურ შესაძლებლობებს გადადგას შემდგომი ნაბიჯები ინსტიტუციური შესაძლებლობებისა და ეფექტურობის გაზრდისკენ, ტექნოლოგიური ცვლილებისკენ და ინოვაციური, ადრეულ ეტაპზე მყოფი კომპანიების ინვესტირების შესაძლებლობების გაუმჯობესებისკენ.» - აცხადებს მსოფლიო ბანკის სამხრეთ კავკასიის რეგიონული დირექტორი მერსი ტემბონი.

„ინოვაციური განვითარების არჩეული სტრატეგიიდან გამომდინარე, ქვეყანაში ინოვაციური საქმიანობის ხელშეწყობის მიმართულებით გამოყოფილი უნდა იქნეს შემდეგი სახელმწიფო პრიორიტეტები:

1. მენარმეობის განვითარება მეცნიერულ-ტექნიკურ სფეროში;

2. ისეთი ეკონომიკური და სამართლებრივი გარემოს შექმნა, რომელშიც აქტიურად განვითარდებოდა ინოვაციური პროცესები;

3. ინოვაციური ინფრასტრუქტურის განვითარება (ინოვაციურ-ტექნოლოგიური ცენტრები, ტექნოპარკები, ბიზნეს-ინკუბატორები, ინფორმაციული სისტემები, სპეციალისტების მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემები მენეჯმენტის სფეროში, ინოვაციის მხარდაჭერის სხვადასხვა ფონდები, მათ შორის ვენჩურული ინვესტირება, დაზღვევის და ლიზინგის კომპანიები და ა.შ.).“¹

„ზოგადად, როდესაც ინოვაციებზე იწყებ ფიქრს, უნდა გაითვალისწინო რამდენიმე მნიშვნელოვანი დეტალი. პირველი არის ის, რომ შენ შეიძლება იყო ნოვატორი ბაზარზე და სხვა კომპანიებს გაუკვალო გზა ამით ან იყომეორე მოთამაშე. აქ პროდუქტის ნაირსახეობასაჩ დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუმცა მთავარი მაინჩ ისაა, რამდენად ხარ ფოკუსირებული იმ სიახლეებზე, რასაც მომავალში ბაზარს შესთავაზებ და კონკურენტებთან შედარებით ნახვალ ერთი ნაბიჯით წინ“.²

1 საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროგრამა <http://www.nplg.gov.ge>

2 <http://davidkenchadze.ge/ka/blog/243>

ინოვაციები არის თანამედროვე ბიზნესის ყველაზე მნიშვნელოვანი გამოწვევა. კომპანიები, რომლებიც ინოვაციების მართვას უზრუნველყოფენ და სულ ფიქრობენ, რა შესაძლებლობა ახალი, ხდებიან გაცილებით წარმატებულები სხვა კომპანიებთან შედარებით. აღნიშნულ კვლევაში წარმოგიდგენთ საქართველოში მოქმედი სადაზღვევო კომპანიების ინოვაციურ პროდუქტებს. პირველმა ქართულმა სადაზღვევო კომპანია „აღდაგმა“ მომხმარებლისთვის ახალი ინოვაციური პროდუქტები შექმნა. მომსახურების სფეროში თანამედროვე ტექნოლოგიების მიმართულებით შეიქმნა „ლოიალობის პროგრამა“. აღდაგის ლოიალობის პროგრამაში ჩართვისას, მომხმარებელი მიიღებს გადახდილი პრემიის ათმაგ ბონუს ქულებს, აღსანიშნავია, რომ ყოველი უზარალო წლის შემდეგ შესაძლებელი იქნება დაგროვილი ქულების სადაზღვევო პოლისის შესაძენად გამოყენება. ქულები გამოყენებისას 100 ქულა უდრის 1ლარს. პროგრამის ფარგლებში დასაშვებია ქულების დაგროვება სამი წლის მანძილზე და მათი შემდგომში გამოყენება. კიდევ ერთი სიახლე რომელიც აღდაგმა მომხმარებელს წარუდგინა ახალი მობილური აპლიკაცია და ინტერნეტპორტალია, რომლის სახელწოდებაა profile.aldagi.ge იგი წარმოადგენს ონლაინ პროფილს. ამ ინოვაციით კომპანიის კლიენტები სადაზღვევო პოლისებთან, გადახდებთან, სადაზღვევო შემთხვევებთან, ზარალის ანაზღაურებასთან და საპენსიო ფონდთან დაკავშირებულ საკითხების მართვას თავადვე შეძლებენ. „მომხმარებლის პროფილი“ აღდაგის ახალ მობილურ აპლიკაციაშიც გააქტიურდა, რაც დამატებით საშუალებას მისცემს მომხმარებელს შემთხვევის ადგილზე დააფიქსირონ ზარალი, გადაიღონ და გადააგზავნონ ფოტომასალა აღდაგში. სადაზღვევო ბაზრის ლიდერი კომპანია მომხმარებელს დროთა განმავლობაში კიდევ შესაძლებლობებს ინოვაციურ პროდუქტებს.

როგორც ცნობილია სადაზღვევო კომპანია „კოპენბურის“ რეგრედიინგი დასრულდა და იგი ბაზარზე „თიბისი დაზღვევის“ სახელით გააგრძელებს ოპერირებას. „კოპენბურგი“ თიბისი ბანკმა სადაზღვევო ბაზარზე შესვლის სტრატეგიული გადაწყვეტილების თანახმად შეიძინა. რის შედეგადაც „თიბისი დაზღვევა“ უკვე ახალ არხში- თიბისი ბანკის ქსელში იქნება წარმოდგენილი. ინოვაცია

რომელიც შეთავაზებულ იქნა მომხმარებლისთვის მდგომარეობს მომსახურების დისტანციურობაში. „თიბისი დაზღვევის“ სერვისებითა და პროდუქტებით სარგებლობა კომფორტული იქნება როგორც ფიზიკური ასევე იურიდიული პირებისათვის. მომხმარებელს შეეძლება გაყიდვების თანამედროვე არხებს და მომსახურების მაღალ ხარისხს, რაც „თიბისი დაზღვევის“ კონკურენტული უპირატესობაა.

„თიბისი დაზღვევაში“ 8 მლნ ლარის ინვესტიცი-აა დაგეგმილი და თანხის დიდი ნაწილი მომსახურების დიფიციტალიზაციას და ინოვაციური პროდუქტების განვითარებას მოხმარდება.

დასკვნის სახით შეიძლება ვთქვათ, რომ ინოვაცია ზრდის ქვეყნის ბიზნესის კონკურენტუნარიანობას და ქმნის სამუშაო ადგილებს - ეს არის, ასე ვთქვათ, „ხელსაყრელი ბიზნესგარემო“. ინოვაციების პოლიტიკა წარმოადგენს ევროკავშირის 2020 წლის სტრატეგიის მნიშვნელოვან ნაწილს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის თვალსაზრისით. შესაბამისად, საქართველოს ეროვნული ინოვაციური ეკოსისტემის განვითარების მიზნით ინოვაციური ინსტიტუტების მხარდაჭერა სრულ შესაბამისობაშია ევროკავშირის მიერ საქართველოში ბიზნესის განვითარების მხარდაჭერის ვალდებულებასთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროგრამა <http://www.nplg.gov.ge>
2. დავით კენჭაძე, ინოვაციები-კომპანიის წარმატებული მომავლის გარანტი <http://davidkenchadze.ge/ka/blog/243>
3. საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო <https://idfi.ge/public/upload/IDFI/2020/Qashibadze1.pdf>
4. ინოვაციების სახეობები <https://businesshub.ge/ge/innovation/increase-rd/types-of-innovation>
5. <https://drive.google.com/file/d/0BxXvq66Lof71elZXNnhUWGVCC1U/view> საქართველოს ინოვაციების სტრატეგია.
6. <https://drive.google.com/file/d/0BxXvq66Lof71QTkycmE4SmluZ2M/view> ინოვაციების განხორციელების სამოქმედო გეგმა